

برنامه آموزشی واکسیناتورها

(اقدامات عملی و احتیاطات)

دکتر عادل حقیقی - رییس گروه بهداشت و مدیریت بیماریهای ماهیان گرمابی دفتر آبزیان

با همکاری دفتر بهداشت و مدیریت بیماریهای دامی جناب آقای دکتر داراب عبدالمهدی

دفتر بهداشت و مدیریت بیماریهای طیور جناب آقای دکتر مقدس

و دفتر حوزه ریاست سازمان جناب آقای دکتر وحید کشاورز

.....

برنامه های آموزشی برای تکنسین ها و کارشناسان واکسیناتور دامی (دام، طیور و آبزیان) در راستای برنامه و سیاست های دفتر فنی بهداشت و مدیریت بیماریهای دامی، دفتر بهداشت و مدیریت بیماریهای طیور، دفتر بهداشت و مدیریت بیماریهای آبزیان تدوین، استاندارد سازی و اجرا می گردد.

بطور کلی فراگیران در این حوزه قبلاً بایستی تجربه نسبی در اجرای این عملیات در مورد دام و طیور و آبزیان را داشته باشند. البته نحوه اجرای واکسیناسیون قطره چشمی و خوراکی یا آشامیدنی طیور در مقایسه با واکسیناسیون تزریقی تب برفکی در دام سبک و سنگین از نظر سطح آموزش و فراگیری و دقت در اجرای صحیح آن متفاوت می باشد، لذا در نظر است فعلاً نیروهای کمکی در حوزه بسیج تخصصی بعنوان نیروهای پشتیبانی و همراهی کننده در عملیات واکسیناسیون در کنار تیم واکسیناسیون بخش خصوصی کسب تجربه عملی نموده تا پس از کسب تجربه لازم در برنامه های مشابه از توان و پتانسیل آنها بهره برداری عملیاتی گردد.

مدیریت واکسیناسیون و راکسیونهای ناخواسته ناشی از واکسن

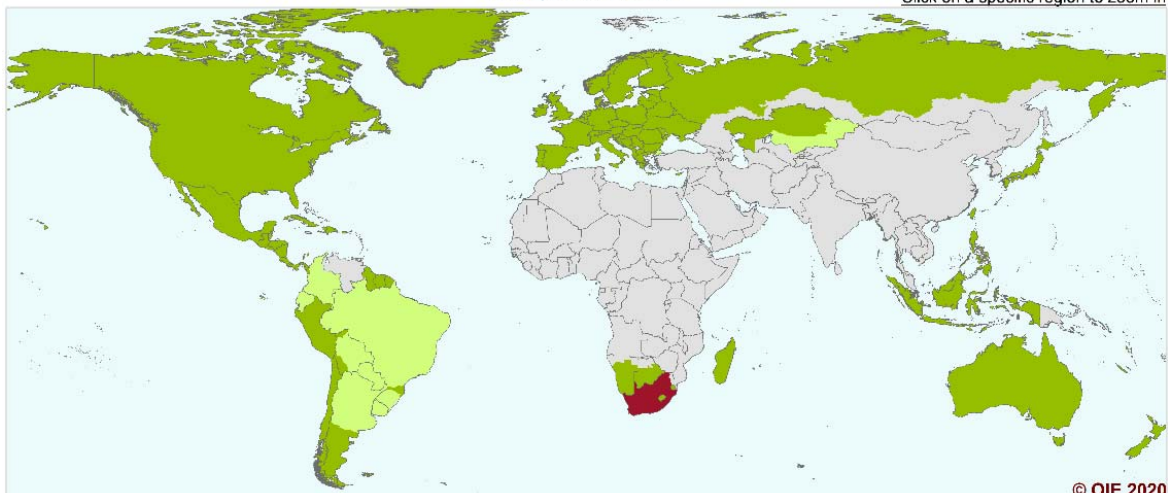
واکسیناسیون یکی از مهمترین ابزارها و سلاحهای موجود در مبارزه و کنترل بیماری های عفونی حیوانات محسوب می گردد. از طریق برنامه های کنترل بیماری که واکسیناسیون به عنوان یکی از ارکان اصلی آن در نظر گرفته شده است، عملاً موفقیت هایی در حذف و ریشه کنی بیماریهای خطرناکی همچون آبله انسانی و طاعون گاوی با تکیه بر واکسن و واکسیناسیون حاصل شده است و در بسیاری از کشورهای جهان با مدیریت صحیح و استفاده از واکسن کیفی تب برفکی توانسته اند این بیماری مهم را تحت کنترل و حذف نمایند.

علاوه بر محدودیت واکسن ها ی موجود در جهان، ناکارایی و شکست واکسن نیز وجود دارد. در حقیقت، در بعضی موارد واکنش ها یا عوارض جانبی ناشی از واکسن می تواند آنقدر زیان آور باشد که در مقایسه با زیان های ایجاد شده توسط بیماری مورد نظر، بدتر ارزیابی گردد (عمدتاً در خصوص برخی از حیوانات همراه و خانگی).

OIE Members' official FMD status map

Last update June 2020

[Click on a specific region to zoom in](#)

© OIE 2020

Members and zones recognised as free from FMD without vaccination

Suspension of FMD free status

Members and zones recognised as free from FMD with vaccination

Countries and zones without an OIE official status for FMD

مدیریت نگهداری و حمل واکسن و حلال :

- زنجیره سرد حمل و نقل واکسن در تمامی مراحل رعایت گردد
- واکسن و حلال در هنگام مصرف باید همدم و در دمای مناسب نگهداری (۲ تا ۸ درجه سانتی گراد) شده باشند
- از انجماد واکسن های قابل نگهداری در یخچال خودداری گردد
- ویال واکسن و حلال نباید در معرض مستقیم نور خورشید قرار گیرند
-

مدیریت آماده سازی واکسن جهت تزریق :

الف : واکسن های کشته و غیر فعال

- ویال های باز شده واکسن های کشته و غیر فعال، ضمن نگهداری تحت شرایط کنترل شده دمایی و نور، می بایست در همان روز (حداکثر تا ۸ ساعت) مصرف شوند
- پیش از تزریق می بایست به تدریج به دمای اتاق (15-25°C رساند تا آماده تزریق شوند.

ب : واکسن های لیوفیلیزه

- حلال خنک توسط سرنگ و سرسوزن استریل وارد ویال لیوفیلیزه واکسن شده و به آرامی (بدون تولید کف) مخلوط گردد
- نور مستقیم خورشید و حرارت دو عامل مهم در غیر فعال سازی میکروارگانیسم های فعال در واکسن آماده مصرف هستند؛ لذا بهنگام واکسیناسیون حتماً از کیف حمل واکسن استفاده شود.

مدیریت تزریق واکسن :

- استریل نمودن سرنگ تزریق با مواد ضد عفونی کننده ممکن است باعث خنثی شدن واکسن های زنده شود؛ بدین منظور می توان سرنگ را به مدت ۱۵ دقیقه در آب جوش، جوشاند
- محل تزریق واکسن باید خشک و عاری از آلودگی باشد
- دامها باید بطور صحیح و درست مقید گردند (در صورت استفاده از باکس های واکسیناسیون طوری دامها در باکس قرار گیرند که امکان تزریق درست برای واکسیناتور فراهم گردد).
- از ورود سر سوزن غیر استریل و مصرف شده به ویال واکسن خودداری شود
- از سرسوزن های استریل و یکبار مصرف جهت واکسیناسیون دام استفاده شده و سرسوزن برای هر رأس دام تعویض گردد
- بر حسب نوع روش تزریق واکسن (زیر جلدی یا عضلانی) از سر سوزن های کوتاه یا بلند استفاده شود

- بر اساس جثه و بزرگی دام از سر سوزنهای سایز ۱۸ (برای گوسفند و بز، گاو و گوساله) و یا ۱۹ و ۲۰ (برای بره و بزغاله، سگ و گربه) استفاده گردد.

روش‌های تزریق واکسن:

- واکسن‌ها اغلب به روش زیرجلدی و یا داخل عضلانی تزریق می‌شوند. البته در برخی موارد تلقیح واکسن به روش تخریش نیز کاربرد دارد
- با توجه به تعدد واکسنهای موجود حتماً بر اساس دستورالعمل واکسن نسبت به تزریق آن اقدام شود (برخی از واکسنها حتی مربوط به یک شرکت سازنده نحوه تزریق آنها ممکن است زیر جلدی و یا عضلانی باشد)
- اطمینان کامل از تزریق دقیق و برابر با دز مورد نیاز بعمل آید.

(بیشترین موارد بروز راکسیون، ناشی از تزریق نادرست واکسن می باشد)

Needle Sizes			
Animals	IM	SubQ	IV
Calf	18G x 1"	18G x 3/4"	18G x 1"
Cow	16G x 1-1/2" 18G x 1-1/2" 20G x 1-1/2"	16G x 1"	14G x 2" 16G x 1-1/2"
Colt	20G x 1"	20G x 3/4"	18G x 1"
Horse	20G x 1-1/2"	20G x 1"	18G x 1-1/2"
Pig	20G x 1"	20G x 1/2"	20G x 1-1/2"
Hog	18G x 1"	18G x 3/4"	18G x 2"
Sow	18G x 1-1/2"	18G x 1"	18G x 4"
Sheep	18G x 1"	18G x 3/4"	18G x 1"
Dog	25G x 5/8"	29G x 1/2"	25G x 5/8"
Cat	25G x 5/8"	29G x 5/8"	25G x 5/8"

